

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a sudcov JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Martina Bargela na neverejnom zasadnutí konanom 15. marca 2017 v Bratislave, vo veci **obvineného B. S.** vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4Tdo/18/2016, o oznámenej zaujatosti členom senátu JUDr. Štefanom Harabinom, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku člen senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Štefan Harabin sa **v y l u č u j e** z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obvineného B. S., vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4Tdo/18/2016.

O d ô v o d n e n i e

Vo veci obvineného B. S. (odsúdeného za spáchanie obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov podľa § 172 ods. 1 písm. b/, ods. 2 písm. c/, ods. 4 písm. c/ trestného zákona) vykonáva Najvyšší súd Slovenskej republiky pod sp. zn. 4Tdo/18/2016, konanie o dovolaní podanom menovaným proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6To/8/2014, z 2. apríla 2014, a to v trojčlennom senáte 4Tdo Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorého členom je aj JUDr. Štefan Harabin.

Dňa 28. februára 2017 člen senátu 4Tdo - JUDr. Štefan Harabin oznámil svoju zaujatosť a uviedol: „Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku ako člen senátu 4Tdo oznamujem zaujatosť v intenciách § 31 ods. 1 v trestnej veci obvineného B. S. vedenej

na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4Tdo/18/2016. Manželku B. S. poznám ešte z mladosti, s ktorou sme spoločne chodili na diskotéky. Z toho istého titulu som vyslovil námietku zaujatosti ešte v senáte pod predsedníctvom JUDr. Sklára v odvolacej veci B. S.. V zmysle starého Trestného poriadku predseda senátu námietku uznal a do senátu nastúpil na moje miesto JUDr. Vranka.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal dôvodnosť oznámenej zaujatosti člena senátu JUDr. Štefana Harabina a zistil, že sú dané dôvody na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v označenej veci.

Podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky“. Článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky priznané právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v sebe zahŕňa aj právo na nestranného sudcu.

Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudkov (zakorenených úsudkov, či názorov, ktoré nie sú založené na spoľahlivom poznaní, ale na púhom predpoklade) alebo predpojatosti (subjektivizmu, neobjektivizmu, straníckosti). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (Piersack p. Belgicko - rozsudok ESĽP z 1. októbra 1982, Le Compte a ďalší p. Belgicku – rozsudok z 23. júna 1981). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán i verejnosti. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Pri objektívnej nestrannosti stačí, ak sú tu okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o nestrannosti súdu. Podľa ESĽP je potrebné „ísť ďalej než ako sa vec javí“ (looking behind appearances). Spravodlivosť nielenže má byť vykonaná, ona sa musí aj javiť, že je vykonaná (justice must not only be done, it must also be seen to be done) vid' rozsudky

ESLP Delcourt p. Belgicku – zo 17. januára 1970, Saraiva De Carvalho p. Portugalsku – z r. 1994.

Z uvedenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca má určitý (nie nezaujatý) vzťah k veci. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k prejednávanej veci, osobám, ktorých sa úkon priamo týka, dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne. V prípade, ak sa vecnými a relevantnými argumentmi nepreukáže absencia predsudkov alebo predpojatosti u konajúceho sudcu, potom nie je možné vysloviť, že sú dané predpoklady na zaujaté konanie a rozhodovanie, a tým existencia dôvodu či dôvodov na jeho vylúčenie.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nesmie byť nikto odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť sudcu aj súdu ustanoví zákon. Sudcu preto možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelenej veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku, ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato (ÚS 2/2005).

Konkrétne dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, sú uvedené v ustanoveniach § 31 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku.

Z oznámenej zaujatosti a ani z predloženého spisu nevyplývajú dôvody na vylúčenie člena senátu JUDr. Štefana Harabina v zmysle § 31 ods. 2, ods. 3 Trestného poriadku, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky upriamil pozornosť na skúmanie dôvodov na jeho vylúčenie podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu pochybností o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencovi alebo pre jeho pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Pomerom k prejednávanej veci treba rozumieť určitú zainteresovanosť vo veci procesne činného orgánu trestného konania na skutku, ktorá má konkrétnu podobu a osobný charakter, aby bola dostatočným dôvodom pre vznik pochybností o schopnosti sudcu (alebo iného procesne činného orgánu – vyšetrovateľ, prokurátor) pristupovať k veci a úkonom, ktoré sa jej týkajú objektívne. Táto môže spočívať napríklad v tom, že vo veci procesne činný orgán, resp. jeho príbuzní, rodinný príslušník, osoba jemu blízka a podobne, boli činom poškodení eventuálne procesne činný orgán trestného konania bol svedkom skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie a podobne.

Pomerom procesne činného orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie jeho vzťah k niektorej z osôb tam uvedených, ktorý môže vyvolať vo verejnosti pochybnosti o jeho nezaujatosti práve pre tento vzťah, ktorý prípadne existuje aj mimo rámec konania. Takýto vzťah môže spočívať najmä v príbuzenskom a rodinnom pomere procesne činného orgánu k niektorej z osôb uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku, ďalej môže ísť o úzke priateľstvo, či kamarátstvo, resp. negatívny vzťah.

Skutočnosť, že manželka obvineného je blízkou známou procesne činného sudcu - JUDr. Štefana Harabina konajúceho vo veci jej manžela - obvineného B. S., spolu s osobne oznámenou zaujatosťou JUDr. Štefana Harabina dokumentujú stav, z ktorého možno vyvodiť, že menovaný sudca nie je a nebude schopný (z hľadiska subjektívneho testu nestrannosti) konať nestranne a nezaujato vo veci obv. B. S., pričom možno tiež dôvodne predpokladať, že vyššie uvedené skutočnosti by vo verejnosti mohli (ak by vo veci konal sudca – kamarát manželky obvineného) vyvolať vážne a legitímne pochybnosti o nezaujatosti procesne činného sudcu (z hľadiska objektívneho testu nestrannosti).

Najvyšší súd dospel k záveru, že dôvod oznámenej zaujatosti JUDr. Štefanom Harabinom je relevantný na rozhodnutie o vylúčení menovaného z vykonávania úkonov trestného konania vo veci dovolania podaného obvineným B. S. s ohľadom na pozitívne závery subjektívneho a objektívneho testu nestrannosti, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 15. marca 2017

JUDr. Jana S e r b o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Vypracoval: JUDr. Martin Bargel

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Lucia Gočálová